

Fra: Karla Ellingsen (karla@normalnorge.no)

Sendt: 13.10.2016 12:50:38

Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak

Kopi:

Emne: Klage på gjennomføring av ruskontrakter i de videregående skolene

Vedlegg:

Hei

Vi ønsker å klage på bruken av urinkontroller i de videregående skolene ved gjennomføring av alternative straffereaksjoner. Dette strider mot grunnleggende rettigheter, herunder retten til privatliv og helse, ifølge Verdens helseorganisasjon og UNAIDS. Vi mener videre dette ikke bør skje i skolesammenheng i det hele tatt, og at politiet i større grad må respektere elevenes grunnleggede rettigheter.

Verdens helseorganisasjon: «Countries should **work toward developing policies and laws that decriminalize injection and other use of drugs** and, thereby, reduce incarceration ... Countries should **ban compulsory treatment** for people who use and/or inject drugs.»

UNAIDS: «**All forms of compulsory drug and HIV testing and drug treatment should be replaced with voluntary schemes.**»

<http://www.who.int/hiv/pub/guidelines/keypopulations/en/>

<http://www.unaids.org/en/resources/documents/2016/do-no-harm>

I en [rapport](#) fra KoRus Øst beskrives urinkontrollene som ufrivillige, invaderende og urimelig kontrollende. Det er mange etiske og juridiske problemer med ordningen. Kontrollene utføres mens en voksen (ofte av motsatt kjønn) ser på. Dette er i strid med Helsedirektoratets [retningslinjer](#), som stadfester at prøvene skal tas på en minst mulig krenkende måte.

Flere steder nekter helsesøstrene å samarbeide med politiet, noe som fører til at prøvene må tas ved private laboratorier. De er blant annet ukomfortable med å anmelde de som de skal «hjelpe» når de feiler en prøve. Mange får ikke annet enn en kort samtale på vei til toalettet. Kontroll fremstår som det sentrale – ikke å hjelpe.

Helsearbeidere i Bergen har [sagt](#) at ordningen ikke er reelt frivillig, da presset som utøves mot ungdommene er betydelig. Derfor ser man at det som ble solgt inn som frivillig ruskontrakt nå omtales som ungdomskontrakt av tilhengere av ordningen. Ruskontrakt er på mange måter en mer langvarig og strengere sanksjon enn et forelegg – den gjennomføres mot en gruppe som i mindre grad enn voksne er i stand til å forsvare seg selv.

Antakelig hadde man aldri godtatt et så inngripende tiltak, om det ikke ble hevdet at det var et frivillig hjelpetiltak. Det er vanskelig å se for seg at alle som blir tatt virkelig har et rusproblem, og man reagerer ikke tilsvarende overfor ungdom som drikker alkohol. FNs kontor for menneskerettigheter har [anbefalt](#) at man slutter å straffe mindreårige for narkotika. Da er det et tilbakeskritt å bytte ut straffen med en annen kritikkverdig ordning, som i tillegg skjer med straff som ris bak speilet.

Vi er kjent med at noen ungdommer synes det er fint å kunne si til vennene sine at de går på urinprøver for å si nei når de blir tilbudt rusmidler, mens andre synes det er en krenkende ordning. Problemet er at det er umulig å vite hva de egentlig mener, så lenge presset mot dem er såpass stort.

Det er de mest ressursvake som oftest ikke klarer å gjennomføre kontrakten. Da oppstår et rettssikkerhetsproblem, idet de får dobbel straff. I tillegg kan man aldri vite om en ungdom som går på ruskontrakt virkelig har sluttet med rusmidler; mange forsøker å [lure](#) urinprøvene ved å bruke farligere stoffer som ikke vises. [Cannabis](#) gir ikke overdose eller akutte skader, men kan påvises i mange uker; farligere rusmidler kan ofte bare påvises i noen dager eller ikke i det hele tatt.

Noen saker i mediene om ruskontrakt:

- [Bevoktet og isolert på skolen](#) –Sunnmørsposten
- [Mener politiet misbruker narkotika-makt](#) – Moss Avis
- [Bergen kommune skeptisk til frivillige ruskontrakter](#) – Bergensavisen

Mvh

Karla Ellingsen

